СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIII. Ч. 4. Ню Йорк і Джерзі Ситі, субота, 5. січня 1946. No. 4. New York and Jersey City, Saturday, January 5, 1946. Vol. LIV

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

ПОМОЖІТЬ ЗДІЙСНИТИ ПРОГРАМУ РЕКОНВЕРЗІЇ, ПРОСИТЬ ТРУМАН

В часі, коли кожного дня чути про щораз нові вибухи страйків, звернувся президент Труман через радіо до загалу, до американського народу, в переконанню, що натиск його опінії заважує на всьому так, як у ніякого іншого народу в світі. Президентови іде про поворот до мирної продукції, здержаний спорами між робітництвом і підприємцями, що викликають страйки. Та цього тепер не було, каже президент, якщоб як одна так і друга сторона придержувались далі тих приречень, що їх дали урядови. През. Труманови іде головно про те, щоб конгрес не зволікав законодавства в справі реконверзії.

ПРО СМЕРТЬ МИТРОПОЛИТА СЛІПОГО.

Новое Русское Слово звідомляє з Лондону про смерть у київській тюрмі митрополита Йосифа Сліпого. Далі кажеться, що бл. п. Митрополита вивезла советська влада з Львова враз з іншими високими церковними достойниками української греко-кат. Церкви, та що „їх обвинувачують за тайні зносини з папою Пієм XII. та пропаґанду проти советської влади".

ЛИТОВСЬКІ ЄПИСКОПИ В СПРАВІ ЛИТВИ.

Три литовські епископи, що перебувають на вигнанню, віднеслися до епископів католицького світу з проханням допомоги Литві відзискати незалежність. Їхнє послання звернене головно проти російської окупації Литви й комуністичного режиму, наладженого проти волі населення. Є теж опис і того, як Литва опиралася націстівській ідеольоґії. Описуючи терпіння населення Литви під советською владою, епископи заявляють, що вони підносять свій голос тому, бо населення Литви не має спромоги публично заговорити. Отсе послання литовських епископів було відчитане в палаті репрезентантів і є поміщене в Конґрешенел Рекорд у Вашінґтоні.

З ТЕАТРІВ У ПОЛЬЩІ.

В Кракові грають артисти театру Словацкого песу „Росіяни", советського письменника Семнйонова. Знов у Лодзі театр виставляє попри польські песи російські, як от Рахманова „Неспокійна старість". Польські ґазети пишуть, що це діється у звязку з тим, що Совети прикладають велику вагу до того, що виставляється у театрах чи на фільмі.

КОЛЯДА ДЛЯ УКРАЇНИ НА СКИТАННЮ!

Так названо сьогорічну Коляду в Канаді у відозві, виданій Українсько - Канадійським Допомоговим Фондом. У цій відозві читаємо, між іншим, таке:

„Колядуйте для пів міліона українців на скитанню. Для тих, що не скорилися в нерівній боротьбі за Свободу свого Краю, за свою людську гідність, за найкращі християнські ідеали свого народу!

„Колядуйте для мучеників української Правди, для вірних дітей свого народу, що не продали його і не зрадили, а пішли на вигнання, щоби зберегти його честь, його вільну душу.

„Допомагаючи їм, ви допомагаєте самій Україні, бо вони є образом її, символом її, її вільним словом, її протестом проти насильства, неправди і неволі, в яку її заковано".

В ОБОРОНІ СКИТАЛЬЦІВ.

У канадійськім парляменті, дня 18. грудня м. р., Канадійський премієр, Мекензі Кінґ, заявив у відповідь на запит посла Антона Глинки, що канадійський уряд слідкує за положенням українських скитальців в Европі з якнайбільшою увагою та старається про забеспеку їхніх інтересів.

ЛИТОВСЬКИЙ ДІЯЧ-ПОЕТ.

К. Відікавсказ звідомляє, що в місті Амстердамі, Ню Йорк, помер кс. Йозас Жиданавічюс, років 79, литовський патріот і поет що відомий в литовській літературі під іменем Йозаса Сейрію. За свою літературну та громадську працю вкорис놀 Литви і литовського народу був удекорований високим ордером Литовської Республики. Був теж великим приятелем українського народу та його змагань до незалежности.

„НАШ ДОВГ, НАШ ОБОВЯЗОК..."

Такий є наголовок статті А. Коновалова в ґазеті Новое Русское Слово, в якій він взиває росіян Америці допомогти російським еміґрантам в Европі переселитись до Злучених Держав, щоб тут могли по тяжких переходах „свобідно дихати і свобідно жити". Щодо такої справи повинна існувати „загальна солідарність", до якої закликала ґазета і якій Коновалов за це ґратулює.

МОРҐАН УСТУПИВ ЧЕРЕЗ ЗАЯВУ В СПРАВІ ЖИДІВСЬКИХ ЗБІГЦІВ

Ґен. сер Фредерік Е. Морґан, британійський голова УНРРА, зголосив своє уступлення з цього становища наслідком численних протестів, що посипались з усіх сторін світа від різних жидівських орґанізацій та визначних жидів зприводу його, як кажеться, неправдивої заяви, що польські жиди зі сходу прибувають до американської зони в Німеччині в зорганізований і пляновий спосіб, добре зодягнені й заосмотрені в більшу ґотівку. Реймонд Деніел з часопису Ню Йорк Таймс звідомляє, що виявляється з розговорів з польськими жидами, що масову еміґрацію жидів до Палестини ініціює, допомагає і фінансує Польський Сіоністичний Комітет.

КШИЦКІ У СТАЛІНА.

Леон Кшицкі, що є головою москвофільсько - комуністичного Конгресу Американських Словян, є тепер у Москві й був принятий Сталіном, згідно з тим, що подає Юнайтед Прес. При розмові був присутним теж і Молотов.

З УКРАЇНИ ДО ПОЛЬЩІ.

Поляки, що живуть на українських землях під Советами, мають право зголосити свій виїзд до Польщі до 15. січня 1946 року, а виїхати найдалі до 15. червня 1946. Така є тепер умова між Польщею і УРСР. Кошти переселення оплачує Україна. З Кракова звідомляють, що туди прибуло з України до 11,000 поляків, що привезли з собою 2,500 штук худоби і рільничі знаряди. Вони будуть переселені до Східної Прусії. Це бувші польські кольоністи, що їх наслала була Польща на українські землі по першій світовій війні. Далі звідомляють, теж з Кракова, що звідтам виїхало 3,500 українців на Україну. Кошти переселення оплатила Польща. Вони забрали з собою рухоме майно і живий інвентар. Репатріяційна комісія в Кракові проголосила, що коли в Польщі є ще такі українці, що не зголосилися до виїзду в Україну, то можуть зголошуватись в місцевих репатріяційних комісіях. Таке передає ОНА.

„ТАРАС БУЛЬБА" ПО ФРАНЦУЗЬКИ.

В Парижі появився друком новий репеклад „Тараса Бульби" М. Гоголя на французьку мову. Переклав Сергій Татаруля. Зілюстрував Микола Кричевський. Передмову написав Шарль де Пейрет-Шапуї. Видав: Петро Ардан. Сторін 298. Ціна 198 франків. „Українець у Франції" пише з цього приводу таке:

„Появу цієї книжки українське громадянство зустріне з почуттям задоволення. Хоча вже й були переклади цього безсмертного твору М. Гоголя на французьку мову, всеж ця щойно видана книжка займе по праву перше місце".

ВИСТАВКА УКРАЇНСЬКОГО МАЛЯРА.

В листопаді відбулася в Парижі в Дюран-Рюель, одній з найліпших галерій, виставка творчости українського маляра Василя Хмелюка. Критика ставить Хмелюка в ряди найталановіших мистців сучасности. На виставці було кількадесять його образів.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ОБЛУДА!

Так називають канадійські „Українські Вісти" те, що в большевицькій ґазеті „Українське Слово" поміщено в червоно-кривавій обвідці побажання „Веселих різдвяних свят і щасливого нового року", У звязку з тим пишеться таке: „Большевицьке лукавство не знає міри. Безбожники, які довгі роки цинічно насміхалися зі всякої релігії, тепер хочуть ловити наївних людей удаючи, що вони також мають щось спільного з релігією і з найбільшим християнським святом". До цього додамо, що й американські большевицькі У. Щ. Вісті помістили в числі з 24. грудня м. р. статтю п. н. „Веселих Свят" і закінчили, що „з нагоди Різдва" шлють „поздоровлення і бажання веселих свят". У большевиків усе і всюди на одну команду. І то команду — з Москви.

100-ЛІТТЯ ЛЬВІВСЬКОЇ ПОЛІТЕХНІКИ.

Поляки в Англії, Канаді й Америці святкували 100-річчя Львівської Політехніки. Тепер про таке святкування згадується у совєтських звідомленнях, в яких цю установу зветься Львівським політехнічним інститутом. Кажеться у них про те, скільки німці заподіяли цій інституції шкоди та яких професорів замордували. Тепер у ній має навчатись 1,300 студентів, а між ними „багато учасників вітчизняної війни".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Чи можете собі хоч уявити?

Недавно відвідав нашу редакцію американський вояк українського роду, що бував у таборах, де живуть українські скитальці. При цій нагоді передав нам теж і листа, з якого подаємо ось що:

**

Мабуть на те Ви і за морями, що так важко з Вами порозумітись, перекликнутись, звязатись. Ваша „Свобода", а й свобода взагалі, стали для нас в часі війни такі недоступні, неначеб були не цьогосвітніми явищами, а якоюсь вигадкою країни Утопії з якогось зачарованого острова.

Під такими враженнями пишу отсі рядки в надії, що наш молодий американець..., сердечний опікун цілої нашої тутешньої української кольонії, таки їх до Вас довезе, себто довезе до тої дивної й чарівної країни, де не тремтиш як осиковий лист на кожний стукіт за дверми, не дрожиш перед кожною зустрічною людиною, що враз відгорне перед тобою кляпу плаща із фатальним значком тайної поліції і мовчки поведе тебе в тюрму. Що таки довезе до тих земляків, що кожний з них знає, що доживе завтрішнього дня, як Бог дозволить, не лякаючись, що вже завтра вивезуть тебе на любу „батьківщину", приневолять там каятись за „гріхи" і „добровільно" мандрувати в сибірські тайги.

Та хібаж там Вам можливо уявити собі у цій благословенній країні, що перейшла Европа у воєнні дні? І яка руїна кругом! І які розшматовані, понівечені ми в цій хуртовині? І як жахливо боляче, коли ти за берегами батьківщини, куди хвилево нема повороту, мусиш животіти, злиденний для усіх, ненависний тягар для негостинних австрійців, що всеж декілька років наїдались з Гітлером української пшениці?

Та Ви хіба відчуваєте прекрасно, що в цій атмосфері чутки, що є десь земля, де бються рідні нам серця, це мов фатаморгана для заблуканого в пустині мандрівника. І розумієте, як радісно по шести літах у цю землю післати першого листа...

Та не уявляєте собі, серед яких несприятливих обставин ми жили й живемо ще й тепер.

Прекрасні цінні матеріяли, праці великих умів, щезли в цій хуртовині. Зберігаючи тільки своє істнування розсипалася наша еміграція по цілій Европі. Їй відібрали навіть право голосу, їй замкнено уста на втіху і доматання кремлінського „батька".

А ми так хочемо сказати своє слово, сказати правду про найбільшу брехню історії, про збудоване на трупах міліонів земне царство НКВД, що його копією був двоюрідний брат-гітлерівський режім!

Хтож їх нагодує, як не ми?

„Українець у Франції" з дня 2. грудня 1945 містить відозву „Української Служби Суспільної Опіки у Франції", звернену „до українців, що живуть у Франції, без ріжниці, якої вони віри, чи політичних переконань".

Ствердивши, що в другій світовій війні „найбільше лиха зазнала наша багатострадна Мати-Україна", згадується у цій відозві за тих, що „розбрилися по цілому світі, шукаючи собі кращої долі на чужині, зневірившись, чи знайдуть її тепер на Рідній Землі". Між ними, а є їх багато в Франції, є старі й немічні, самітні матері з малими дітьми, є й малолітні сироти: „Хтож їх нагодує? Хто їх одягне? Хто їм дасть притулок? Хто їх до свого серця пригорне й гіркі сльози їм осушить?"

Відповідь на це така: „Життя нас цілий час учить, що ніхто нам ніколи не поможе, якщо ми самі собі не зарадимо".

Тому: „Сьогодні найперший національний обовязок нас, українців, зробити все можливе для допомоги нашим рідним, що опинилися тут без усяких засобів до життя. Рятуючи бо кожного українського громадянина зокрема, ми зміцнюємо нас усіх, нашу Українську Спільноту у цілому".

Закликуючи українців у Франції до підтримки затвердженої французьким урядом „Української Служби Суспільної Опіки у Франції", допомогової організації, що діє „серед українців і для українців", кінчиться відозва такими словами:

„Доведімо своїм чином, що там, де йде про допомогу своєму братові, ми зуміємо в згоді, у взаємному довірі і братній любові знайти спільну мову".

ЛІНІЯ КУРЗОНА ЗАТВЕРДЖЕНА

Московське радіо проголосило, що Польська Національна Рада затвердила договір між СССР і Польщею в справі границь, який заключено 17. серпня 1945. Зазначено, що границя іде вздовж давної Лінії Курзона з деякими ухилами „в користь Польщі".

НЕ ВИДАДУТЬ СОВЄТАМ!

Появилося в Лондоні друге число інформаційного бюлетеню українців у Великій Британії п. н. „Наш Клич" (з 12. грудня 1945). В ньому є допис українки з одного з таборів в Італії, в якому вона пише таке: „Одне нас тішить, що англійці нам сказали, що силою нас большевикам не видадуть. Совєтська комісія, яка зараз перебуває в Італії, перестала нас відвідувати, як рівнож і наших хлопців, що сидять як полонені". Далі згадується за виставку різних виробів в таборах, що зроблені з бляхи і без всякого приладдя. Є такі гарні речі, що англійці, які приходять оглядати виставу, не хочуть вірити, що це все зроблено звичайним ножиком. В склад вистави входить кошикарство, гончарство, малярство. Є прекрасно різьблені речі в гуцульському стилю. Як виставу відвідав англійський генерал, то не міг знайти слів похвали, а при кінці сказав, що вистава завдячує багато на долі її організаторів. В таборі є гарний хор, який щодня співає для англійців. Ці, які хотіли їхати на „родіну" (1,800 людей) то поїхали, а решта є рішені на все, тільки не на поворот до рідної хати в такому стані, в якому він є тепер.

ПІШЛИ ПО „РАЙ", А ЗНАЙШЛИ „ПЕКЛО".

Москвофільський „Свет" пише про листи, які дістаються від рідних з старого краю, головно з Лемківщини, в яких повно нарікань на Росію, що походять від тих „твердо-русскых лемків", що то їх завжди тягнуло до „Матушки Росії". Це ті, що „добровільно" виїхали з Лемківщини, що остала під Польщею, в Совєтський Союз і осілись в Совєтській Україні. Часопис каже, що виходить на таке, що одні лемки забажали переселитись „в Росію" з віри і любови до неї, а інші, бажаючи поліпшити свою долю. Отсі лемки, пише часопис, як прибули в Україну, то побачили, що там „нарід бідний і куди не оглянешся безмежна нужда". А далі пишеться таке: „І хоч як гірко жилось лемкам на їх Лемківщині, то нові місця, куди вони перенеслись, були далеко гірші", так, що треба було жити разом з населенням тих місцевостей „в холоді й голоді". Лемкам не подобались теж і місцеві порядки з колхозами. Все те, пише ґазета, склалось на те, що лемки зачали вертати назад, думаючи, що їх обманули, коли їм обіцювали „рай" в Совєтській Україні, а наділі „згідно з їх власними словами, вони попали в „пекло"...

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

